

ARAŞTIRMA
MAKALESİ

Olgun Göktaş¹
Oğuz Tekin²
İsmail Arslan³
Mustafa Oğulluk⁴
Zehra Aktürk Oğulluk³
Erkan Kıbrış⁵

¹Uludağ Üniversitesi Aile Sağlığı Merkezi, Görükle Kampüsü, Bursa
²Keçiören Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Kliniği, Ankara
³Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aile Hekimliği Kliniği, Ankara
⁴Akyurt 2 Nolu İbn-i Sina Aile Sağlığı Merkezi, Ankara
⁵Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Diyarbakır

Yazışma Adresi:
Doç. Dr. Olgun Göktaş
Uludağ Üniversitesi Aile Sağlığı Merkezi, Görükle Kampüsü, 16059, Nilüfer, Bursa
Tel: 0224.2940210
Email: olgun_goktas@hotmail.com

Geliş Tarihi: 20.02.2017
Kabul Tarihi: 10.03.2017
DOI: 10.18521/ktd.292937

Bu araştırma makalesi, Sözel Bildiri olarak 4. AGPFMSEE (Güney-Doğu Avrupa Aile Hekimleri Birliği) kongresinde yayınlanmıştır.

Konuralp Tıp Dergisi
e-ISSN1309-3878
konuralptipdergi@duzce.edu.tr
konuralptipdergisi@gmail.com
www.konuralptipdergi.duzce.edu.tr

Üniversiteye Başlayacak Olan Gençlerin Fakülteye Yönelim Tutumlarının İncelenmesi; Bir Ölçek Geliştirme Çalışması

ÖZET

Amaç: Çalışmamızda, aile hekimliği yaklaşımında WONCA'nın önerdiği çekirdek yeterliliklerinden biri olan "Holistik Yaklaşım" kapsamında üniversiteye başlayacak olan öğrencilerde fakülte seçimine etki eden faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla bir ölçek geliştirmeyi amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Biz bu çalışmada 434 öğrenciye anket uyguladık. Pilot test ile belirli faktörler altında olumlu ve olumsuz yönde ilişkili 25 tutum cümlesi ile oluşturduğumuz formu test ettik. Uygulamadan önce anketin 'içerik ve kapsam geçerliliği' değerlendirildi. Anketin yapısal geçerliliğini araştırmak amacıyla daha sonra Bursa-Uludağ Üniversitesi'nde değişik fakülteleri kazanan öğrencilere anket vererek öğrencilerden tutum cümlelerinin altındaki kendileri için uygun şıkki işaretlemelerini istedik. Skorların SPSS istatistik programında güvenilirlik ve faktör analizlerini yaptık ve geçerliliğini değerlendirdik.

Bulgular: Faktör analizinde, 5 faktörlü 18 tutum cümlesi içeren bir ölçek elde ettik. Anketteki güvenilirliği azaltan cümleler çıkarıldıktan sonra kalan bu 18 tutum cümlesinin genel Cronbach-Alpha değeri 0.779 (Düzeltilmiş 0.811) idi. Ölçeğimize "Göktaş Fakülte Yönelim Ölçeği" adını verdik. Ölçeğin faktörlerini; "Fakülteden Beklentiler", "Hedef ve İdealler", "Önceki Okul Durumu", "Aile Statüsü" ve "Fakülte Tercih" olarak belirledik.

Sonuç: Fakülteye yeni başlayacak öğrencilerin fakülteye yönelimi ile ilgili geliştirdiğimiz yüksek derecede güvenilir ölçeğimiz bu konuda yapılacak çeşitli araştırmalarda kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencisi, Fakülte Yönelimi, Göktaş Fakülte Yönelim Ölçeği

Trends In Attitudes Of Young People About To Begin Their Studies At University: Research To Develop A Measuring Instrument

ABSTRACT

Objective: In our study we aimed to develop a scale to evaluate the effective factors in the choice of faculty by students who are about to start university within the scope of the "Wholistic Approach" one of the core competences recommended by WONCA.

Methods: In the study 434 students completed a questionnaire. In the pilot study, we evaluated the form we had developed containing 25 attitude statements with a positive and negative direction under certain conditions. Before use, the questionnaire was evaluated for validity of content and scope. In order to investigate the structural validity of the questionnaire, it was then given to students who had gained places in various faculties of Uludağ University in Bursa who were asked to mark the items according to their own preferences. The reliability and factor analysis of the scores was calculated using the SPSS statistical programme and the validity was evaluated.

Results: After removing the items which reduced the reliability of the questionnaire, the general Cronbach-Alpha value of the remaining 18 items was 0.779 (corrected to 0.811). Upon factor analysis of these items, we obtained a scale containing 5 factors and 18 statements. We named this scale "The Göktaş Faculty Orientation Scale." We determined that the factors of the scale were "Expectations of the Faculty", "Aims and Ideals", "Previous Schooling", "Family Status" and "Faculty Choices".

Conclusion: As a result, we have developed a scale with high reliability which can be used in a wide range of future research on student orientation and attitudes.

Keywords: University student, Faculty choice, The Göktaş -Faculty Orientation Scale.

GİRİŞ

Aile hekimliği uygulamasında biyopsikososyal yaklaşım önemli bir yere sahiptir. Bu yaklaşım sayesinde bireyin yaşam hedefleri, problemlere karşı tutumları sosyal çevresi ile bağlantılı olarak incelenir¹. Hekimlik pratiğinde klasik yaklaşımların yanı sıra iş, aile sosyal çevre vb. durumlar hesaba katılarak bireye yaklaşıldığında daha kaliteli ve faydalı sonuçlara ulaşılabilmektedir. Üniversite ve dolayısıyla meslek seçimi birçok durumdan etkilenen bir tercih olduğundan bu bağlamda multifaktöryel yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

Yaşamın en önemli ve çalkantılı dönemlerinden biri olan gençlik çağında birey çocukluktan sıyrılıp yetişkin olmanın getirdiği sorumluluğun tedirginliğini yaşamaya başlar². Bu dönemde sıkça zihinleri meşgul eden bir konu da genç için uygun bir fakülte ve meslek seçimidir. Meslek seçimi, birçok faktörden etkilenen karmaşık bir süreçtir ve birey için hayattaki dönüm noktalarından biridir çünkü aynı zamanda bireyin bundan sonraki yaşam biçiminin de seçilmesi demektir. İş hayatının zorlukları ile karşılaşılınca pişman olup meslek değiştirmek isteyenler olmaktadır fakat bu çoğu zaman gerçekleştirilemez³. Seçilen meslek bundan sonraki hayatında kimlerle etkileşimde bulunacağını, kıyafet seçimini, evliliğini, yaşam kalitesini ve birçok durumu etkileyecektir. Bu nedenle birey üniversite ve/veya meslek tercihi yaparken kendi özellikleriyle karşılaşmayacak tercihlerde bulunmaya gayret göstermelidir^{2,4}. Günümüzdeki hızlı toplumsal değişim ile meslek sayılarının giderek artması ve ileri uzmanlık gerektirmesi ayrıca her toplumun kendi gözünde bir takım mesleklere statü verip ayrıcalık tanınması gibi nedenlerden ötürü uygun meslek ve fakülte seçimini etkileyen etmenlerin değerlendirilmesi konusu giderek önem kazanmaktadır⁵. Bireyin bu tercihleri bir takım değer yargıları, ilgisi, çevresi ve inançları doğrultusunda etkilenir.

Literatürde bireyin tercihlerinde, mesleğe yönelik ilgisi, taşıdığı değerler bütünü, elde edeceği tatmin boyutu gibi faktörlerin yanı sıra kişisel özellikleri, ülkeler ve kültürler arasında farklılık göstermekle birlikte sosyoekonomik durumu ve ailesinin etkisi gibi etmenler de etkili bulunmuştur^{6,7}. Yapılan bir diğer çalışmada ise meslek seçimini etkileyen etmenler; *yetenek, ilgi, değer, inanç sistemi, aile, kültür ve çevre* olarak belirtilirken diğer bir çalışma bu etmenleri *psikolojik*(yetenek, ilgi, değer vb.) ve *sosyal faktörler*(sosyoekonomik düzey, aile ilişkileri) olmak üzere iki grupta ele almakta bir diğeri ise bu faktörlere ek olarak, *politik, ekonomik, yasal ve sisteme* ilişkin özellikler ile *şans*(sağlık koşulları, doğal olaylar vb.) etmenlerinedeğinmektedir⁸⁻¹⁰.

Ne yazık ki ülkemizde üniversiteye başlayacak olan gençlerin fakülte ve meslek seçimini etkileyen faktörlerin araştırıldığı az sayıda çalışma bulunmakta ve bunun yanında literatürde araştırılan faktörler üzerinde bir fikir birliğinin olmadığı görülmekte bu da bu konuda yapılacak çalışmaların önemini arttırmaktadır. Bu durum konuyla ilgili daha çok araştırma yapmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Biz de bu çalışmamızda üniversiteye yeni kayıt yaptıran öğrencilerin fakülte yönelimlerini etkileyen faktörleri ve bu konudaki tutumlarını ortaya koymak amacıyla yapılacak çalışmalara ışık tutmak üzere bir anket çalışması ve takiben bir ölçek geliştirmeyi amaçladık.

GEREÇ VE YÖNTEM

Üniversiteye başlayacak olan gençlerin fakülte tercihlerinde çeşitli yönelim tutumlarını ölçmek amacı ile uygulanmak üzere geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir ölçek elde etmek için pilot test yapmaya karar verdik. Çalışma için etik kurul onayı alındıktan sonra hazırlanmış olduğumuz anket formunu 2015 yılında Bursa-Uludağ Üniversitesi'nde değişik fakülteleri kazanan çalışmamıza katılmayı kabul eden 434 öğrenciye yüz yüze görüşme yoluyla pilot test olarak uyguladık (Tablo 1).

Pilot Test

Bu amaçla kullanacağımız 25 soruluk anket taslağının içerik ve kapsam yönünden geçerliliği 4 uzmanın görüşü alınarak araştırıldı¹¹. Daha sonra anket 434 öğrenciye uygulandı ve sonuçlar SPSS istatistik programına girildi¹².

Tablo 1. Fakülte Yönelim Anketi Pilot Test
(* Soruların skoru 6'dan çıkararak puanlanmıştır)

A- HEDEF VE İDEALLER

- 7- Üniversite hayatımda olmam gereken yere geleceğimi umuyorum.
- 11-Üniversite hayatının bana bir şey kazandıracağına inanmıyorum.*
- 13-Üniversitede kendimi geliştirebilirim.
- 18-Fakültemi daha sonra bırakmayı hiç düşünmüyorum.
- 19-Üniversite ve fakültemin bana ve görüşlerime değer vermesini bekliyorum.
- 20- Üniversite ve fakültemden tek beklentim maddi kazançtır.*
- 21-Üniversiteye herhangi bir şey için değil ailemin zorlaması ile geliyorum.*
- 22-Üniversiteden herhangi bir beklentim yok.*
- 23-Üniversite ve fakültemin mesleki geleceğimi şekillendireceğini düşünüyorum.
- 24-Üniversite ve fakültenin yeteneklerimi geliştireceğini düşünüyorum.
- 25- İyi bir üniversite ve toplumsal yapı benim için önemli bir hedefdir.

B- OKUL STATÜSÜ

- 1-Mezun olduğum liseden memnundum.
- 2-Mezun olduğum lisede derslerimi başarabiliyordum.
- 3-Mezun olduğum lisede kendimi çok iyi bir konumda hissediyordum.
- 5- Benden daha az kabiliyetli öğrenciler çok daha iyi konumdaydılar.
- 8- Üniversitede fakülte tercihim kendim yaptım.
- 9- Başlayacağım fakülte ilk tercihimdi.
- 12-Şimdiki konumumun başlayacağım fakülteyi belirlememe etkisi olmadı.*
- 14- Başlayacağım fakültede hayallerimi gerçekleştireceğime inanıyorum.
- 15- Başlayacağım fakültede zorluk çekeceğimi düşünüyorum.*
- 16- Başlayacağım fakülte hakkında daha önceden bilgi edindim.
- 17- Daha önce başka bir fakültede eğitim görmüştüm.

C- AİLE STATÜSÜ

- 4- Ailemizde devamlı uyum ortamı hakimdi.
- 6- Üniversiteye hazırlanırken ailede herkes benim fikirlerime anlayışlı ve olumlu davrandı.
- 10- Evde kötü ortam nedeniyle istediğim fakülteyi kazanamadım.*

Anket çalışmamızda önce Üniversiteye Yönelim Tutumuyla ilgili faktörleri belirledik: A- “Hedef ve İdealler”, B- “Okul Statüsü”, C- “Aile Statüsü”. Her bir faktörün altında o faktörle ilişkili olumlu ve olumsuz yönde tutum cümleleri belirledik. Verilecek cevapları 5’li Likert tipi ölçekle ölçmeyi planladık. (I.Hiç katılmıyorum II.Katılmıyorum III.Kararsızım IV.Biraz katılıyorum V.Kesinlikle katılıyorum). Faktörle negatif yönde ilişkili soruların puanlamasını 6’dan çıkararak yaptık. Ayrıca her katılımcının yaş, cinsiyet, spor ve düzenli kitap okuma alışkanlığı, baba mesleği durumlarını da sorguladık.

İstatistiksel Analiz

Yapısal Geçerlilik araştırması için ankete Güvenirlilik analizi uygulamayı düşündük. Başlangıç olarak 25 tutum cümlesinin faktörlerine güvenirlilik analizi uygulandı¹³. Güvenirliği düşüren tutum cümlelerini anketten çıkarttıktan sonra geriye kalan 18 tutum cümlesine SPSS programında Faktör analizi (Varimax yöntemi ile) yapıldı¹⁴. Böylece, bizim tarafımızdan faktörlerle ilgili öngördüğümüz cümlelerin katılımcılar tarafından da bu faktörlerle ilgili görülüp görülmediğini istatistiksel olarak analiz ettik. Bu şekilde 18 tutum cümlesi 5 faktör altında toplandı.(Tablo 2).

Tablo 2. Göktaş Fakülte Yönelim Ölçeği Güvenirlilik Analizi (T Tutum cümlesini, rakamlar soru numaralarını, harfler, tutum cümlelerinin ait olduğu faktörleri temsil etmektedir)

Güvenirlilik İstatistiği

Cronbach Alfa	Cronbach Alfa(Standardize)	Madde Sayısı
,779	,811	18

Madde – Toplam Puan İstatistikleri

	Madde	Madde			Madde
	Silindir	Silindir	Düzeltilmiş	Çoklu	Silindir
	Ölçek	Ölçek	Madde-Bütün	Korelasyon	Cronbah
	Ort.	Varyansı	Korelasyonları	Kareleri	Alfa
T1OOD	77,05	42,850	,304	,258	,776
T2OOD	76,50	44,569	,417	,303	,766
T3ÖOD	76,90	44,952	,247	,276	,777
T4AS	76,66	44,221	,366	,330	,768
T6AS	76,60	43,821	,377	,314	,767
T10AS	76,60	43,442	,355	,222	,769
T11HI	76,78	42,510	,304	,180	,777
T13FB	76,39	44,055	,526	,416	,761
T14FT	76,58	43,505	,499	,383	,760
T16FT	76,89	45,268	,267	,117	,775
T18FT	76,92	43,047	,290	,210	,778
T19FB	76,32	46,071	,338	,223	,772
T20HI	77,16	42,434	,350	,192	,771
T21HI	76,39	43,989	,457	,389	,763
T22HI	76,41	44,501	,415	,329	,766
T23FB	76,35	44,929	,466	,336	,765
T24FB	76,44	44,571	,506	,365	,763
T25FB	76,29	45,828	,451	,322	,768

Gereksiz ayrıntıyı dışlamak için 0,3 altında olan faktör yükleri süprese edildi. Ölçeğin faktör skorlarının Multifaktöryel analizler için Spearman korelasyon yöntemi kullanıldı. 0,05'den düşük p değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Anketimize 233 erkek ve 201 kadın katıldı. Katılımcıların yaş ortalamaları erkek ve kadın sırası ile (18.45±0.99) ve (18.42±1.13) idi. Verilere SPSS paket programında Güvenirlik ve Faktör analizleri yaptık. Güvenirlik analizinde, güvenilirliği düşüren cümleler çıkarılınca 18 cümlelik bir yapı elde ettik. Ölçeğin genel güvenilirliğinin 0,779 (Düzeltilmiş=0,811) olduğu görüldü. (Tablo 2) Daha sonra, bu 18 cümlelik yapı, faktör analizi sonucu 5 faktör altında toplandı. Bu faktörleri; A- "Fakülleden Beklentiler", B- "Hedef ve İdealler", C-

"Önceki Okul Durumu", D- "Aile Statüsü" ve E- "Fakülte Tercihi" olarak belirledik.

Faktör analizinde, başlangıçta "A- Hedef ve İdealler" faktörü altında öngördüğümüz 13,19,23,24 ve 25 numaralı tutum cümlelerinin anket katılanlar tarafından "A-Fakülleden Beklentiler" faktörü ile, 18 numaralı tutum cümlesinin ise "E- Fakülte Tercihi" ile ilgili görüldüğü, başlangıçta "B- Okul Statüsü" faktörü altında öngördüğümüz 1, 2, 3 numaralı tutum cümlelerinin anket katılanlar tarafından "C- Önceki Okul Durumu" faktörü ile, 14 ve 16 numaralı tutum cümlelerinin ise "E- Fakülte Tercihi" ile ilgili görüldüğü tespit edildi. Başlangıçta "C- Aile Statüsü" faktörü altında öngördüğümüz 4, 6 ve 10 numaralı ve "A- Hedef ve İdealler" faktörü altında öngördüğümüz 11, 20, 21 ve 22 numaralı tutum cümlelerinin ise anket katılanlar tarafından aynı faktörlerle ilgili olduğu tespit edildi.

Tablo 3. Fakülte Yönelim Anketi Faktör Analizi

	Faktör				
	1	2	3	4	5
SORU25	,695				
SORU19	,678				
SORU23	,639				,326
SORU24	,639				,303
SORU13	,581				,368
SORU21		,744			
SORU22		,625		,300	
SORU11		,608			
SORU20		,568			,369
SORU3			,808		
SORU1			,750		
SORU2			,658		
SORU4				,765	
SORU6				,732	
SORU10				,648	
SORU18					,663
SORU16					,598
SORU14	,317	,301			,573

Böylece yeni ortaya çıkan faktörlere A- "Fakülleden Beklentiler", C- "Önceki Okul Durumu" ve E- "Fakülte Tercihi" faktörleri adını verdik. Güvenirliği azaltan cümleler çıkarıldıktan sonra tutum cümleleri faktör analizinde 5 faktör altında toplanmış oldu.

Böylece, ölçek haline gelmiş olan bu yapının güvenilirlik analizi sonuçlarını dikkate aldığımızda ölçeğin "Yüksek Derecede" güvenilir olduğunu söyleyebiliriz. Elde ettiğimiz ölçeğe "Göktaş Fakülte Yönelim Ölçeği" ismini verdik (Tablo 4).

Tablo 4. Göktaş Fakülte Yönelim Ölçeği (* işaretli olan cümlelerin skoru 6'dan çıkararak puanlanmıştır)**A- FAKÜLTEDEN BEKLENTİLER**

- 13-Üniversitedekendimgeliştirebilirim.
 19-Üniversite ve fakültemin bana ve görüşlerime değer vermesini bekliyorum.
 23-Üniversite ve fakültemin mesleki geleceğimi şekillendireceğini düşünüyorum.
 24-Üniversite ve fakültemin yeteneklerimi geliştireceğini düşünüyorum.
 25-İyi bir üniversite ve toplumsal yapı benim için önemli bir hedeftir.

B- HEDEF VE İDEALLER

- 11-Üniversite hayatının bana bir şey kazandıracığına inanmıyorum.*
 20-Üniversite ve fakültemden tek beklentim maddi kazançtır.*
 21-Üniversiteye herhangi bir şey için değil ailemin zorlaması ile geliyorum.*
 22-Üniversiteden herhangi bir beklentim yok.*

C- ÖNCEKİ OKUL DURUMU

- 1-Mezun olduğum liseden memnundum.
 2-Mezun olduğum lisede derslerimi başarabiliyordum.
 3-Mezun olduğum lisede kendimi çok iyi bir konumda hissediyordum.

D- AİLE STATÜSÜ

- 4-Ailemizde devamlı uyum ortamı hakimdi.
 6-Üniversiteye hazırlanırken ailede herkes benim fikirlerime anlayışlı ve olumlu davrandı.
 10-Evde Kötü ortam nedeniyle istediğim fakülteyi kazanamadım.*

E- FAKÜLTE TERCİHİ

- 14-Başlayacağım fakültede hayallerimi gerçekleştireceğime inanıyorum.
 16-Başlayacağım fakülte hakkında daha önceden bilgi edindim.
 18-Fakültemi daha sonra bırakmayı hiç düşünmüyorum.

Ölçeğimizin faktörlerinin(Fakülteden Beklentiler, Hedef ve İdealler, Önceki Okul Durumu, Aile Statüsü, Fakülte Tercihi) her bir katılımcı için ortalama skorunu saptadık. Ek olarak her bir faktör skorunun persantil değerlerini belirledik ve topluca bir tablo halinde belirttik

(Tablo 5). Bu şekilde ölçeği kullandığımız katılımcının hangi persantil değerlerinde olduğunu saptayarak kişi bazında faktör skorunun kabul edilebilir sınırlarda olup olmadığını belirlemek mümkün olabilecektir.

Tablo 5. Göktaş Fakülte Yönelim Ölçeği Faktör Skorlarının Persantilleri

		Fakülteden Beklentiler	Hedef ve İdealler	Önceki Okul Durumu	Aile Statüsü	Fakülte Tercihi
Sayı		434	434	434	434	434
Ortalama		4,77	4,45	4,31	4,50	4,32
Standart Sapma		,39	,63	,71	,66	,65
Minimum		2,40	1,00	1,33	1,67	1,67
Maksimum		5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Persantiller	5	4,00	3,25	2,66	3,00	3,00
	10	4,20	3,75	3,33	3,66	3,33
	25	4,60	4,00	4,00	4,33	4,00
	50	5,00	4,75	4,33	4,66	4,66
	75	5,00	5,00	5,00	5,00	4,91
	90	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
	95	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00

TARTIŞMA

Yaptığımız çalışmada gençlerin üniversiteye yönelim tutumları 5 faktör altında değerlendirilmiştir. Belirlediğimiz persantil gruplaması, birey bazında alınan puanların kabul edilebilir bir sınırdan olup olmadığının tespitinde ve ilişkili faktörleri gözden geçirmemizde faydalı olabilir. Böylece öğrencilerin kariyer seçimi sürecinde tespit edilen düşük skorlarla ilgili bireye yönelik erken rehberlik ve eğitim uygulamalarını yapabiliriz. Ayrıca bu ölçek ile öğrencilerin üniversiteye yönelim sürecinin bilinmeyen taraflarını biraz daha aydınlatılma fırsatı bulduğumuzu düşünüyoruz.

Toplumlar sağlıklı kararlar verebilen bireylerin yetiştirilmesi ile orantılı olarak gelişir. Bireylerin sağlıklı tercihlerde bulunabilmesi ise o alana yönelik iyi bir bilgi birikimini ve analizi gerekli kılmaktadır. Öğrencilerin sağlıklı kararlar alabilmeleri için hem kendileri hem de fakülte ve meslekler hakkında detaylı bilgiye sahip olmaları kendi özellikleri ile mesleklerin özellikleri arasında bir bağlantı kurmaları gerekmektedir. Ölçeğimiz bu konuda bir ara bulucu niteliğinde olabilir ve öğrencilerin ve çevresindekilerin farkındalığını artırabilir.

Kişiyeye uygun bir üniversite ve meslek seçimi; bireyin saygınlığının ve özgüveninin artmasına, hayattaki zorluklara karşı moral ve motivasyonunun yüksek kalmasına, toplumda yeni bir statü kazanmasına ve bu statü ile toplumsal anlamda daha etkin bir rol oynamasına ve toplum tarafından daha kabul edilebilir bir birey olmasına yardımcı olur^{5,15}. Ayrıca birey kendisinin bilinçli olarak seçmiş olduğu fakülte ve/veya meslek sayesinde sorumluluklarını kendi değer yargılarıyla çatışmadan yerine getirebilecek bu şekilde biyopsikososyal iyilik halini de koruma yönünde önemli bir adım atmış olacaktır. Kendileri için uygun üniversite ve meslek seçimi yapmış olan bireyler toplumda işlerini isteyerek yapacaklarından, mesleklerinde ilerleyip, mutlu ve verimli olarak yaşamlarını sürdürürler. Kişi kendine haz veren bir iş yaptığında yorgunluk duymayacağından stres gibi bir iş hastalığı ile de uğraşmak zorunda kalmaz. Bu nedenle birey, üniversite ve meslek seçerken kendi özellikleri ile seçeceği mesleğin nitelikleri arasında uygunluk olmasına dikkat etmelidir^{4,16}. Tüm bu nedenleri göz önüne aldığımızda fakülte tercihinin ve buna bağlı olarak zamanında verilecek bilinçlendirme ve uygun rehberlik

eğitiminin önemi daha iyi anlaşılabilir. Çalışmamız bu bağlamda önem taşımaktadır. Toplumsal çevrenin istek ve beklentileri gencin fakülte seçimini olumlu veya olumsuz yönde etkilerken karşılıklı olarak fakülte ve meslek seçimi de gencin aile ve diğer sosyal ilişkilerini etkilemektedir. Önemli olan gencin, kendi gelişimine en çok fırsat hazırlayacak, ihtiyaçlarına en iyi biçimde yetebilecek fakülte ve mesleği seçmesidir¹⁵. Bu nedenle ölçeğimiz sonucunda yapılacak bilinçlendirme ve rehberlik faaliyetlerine sadece öğrenci değil aynı zamanda öğrencide çok büyük bir yere sahip olan ailelerin de katılması, ailesini memnun etme isteğiyle kendilerinin istemedikleri fakülte ve meslekleri seçme hatasına düşen birey sayısını daazaltabilir.

Bireylerin gelişim dönemlerine uygun olarak doğru bir meslek seçimi yapabilmeleri için gerekli farkındalığa ve beceriye sahip olmaları ve üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirebilmeleri mesleki olgunluklarıyla orantılıdır¹⁷. Hayatının en önemli kararlarından biri olan, meslek kararını verecek olan lise öğrencilerinin sağlıklı seçimler yapabilmeleri için mesleki olgunluk düzeylerinin saptanması önem arz etmektedir. Ölçeğimizle bireyin mesleki olgunluk düzeyi hakkında önemlisonuçlara ulaşabilemekteyiz.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin temel amacı bireylerin kendini tanıması, anlaması, problemlerini çözmesi ve gerçekçi kararlar almasına yardımcı olmaktır. Buradan yola çıkarak etkili karar verme becerisine sahip olmayan öğrenciler için okullarda Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmeti kapsamında karar verme becerilerini geliştirecek eğitim programlarının uygulanması gerekmektedir¹⁸⁻²⁰. Bu programların başarısı da ancak bireyin mesleğe ya da üniversiteye yönelim tutumlarının analizi ile mümkün olabilecektir. Ölçeğimiz bu tutumların analizini bireysel bazda ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak; hayatın önemli noktalarından olan fakülte ve meslek seçimiyle ilgili farklı tutumların belirlenmesi, bu konuda yapılacak rehberlik, psikososyal ve koruyucu hekimlik alanlarındaki çalışmalara ışık tutması açısından oldukça önemlidir. Bu konuda geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan "Göktaş Fakülte Yönelim Ölçeği" gelecekte yapılacak çeşitli bilimsel çalışmalarda kullanılabilir.

KAYNAKLAR

1. Raket. Textbook of Family Medicine, 7th ed. Chapter 4 Psychosocial Influences on Health. Saunders 2007.
2. Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmelerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2009, 7.2.
3. Çeler A. Tıp Fakültesi'ndeki Araştırma Görevlilerinde Depresyon Düzeyinin İş Doyumu ile İlişkinin İncelenmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 2015, 7.3.
4. Yanikkerem E, Altınparmak S, Karadeniz G. Gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörler ve benlik saygıları. *Nursing Forum Dergisi*. 2004. p. 61-62.
5. Karakuş A. ve ark. Lise son sınıf kız öğrencilerinin hemşirelik mesleğine bakış açıları ile mesleği tercih etme durumları. *Hemşirelik Forumu Dergisi*, 2005, 5.1: 17-20.
6. Tokar DM, Fischer AR, Subich LM. Personality and vocational behavior: A selective review of the literature, 1993–1997. *Journal of Vocational Behavior*, 1998, 53.2: 115-153.
7. Brown D. The role of work and cultural values in occupational choice, satisfaction, and success: A theoretical statement. *Journal of counseling & development*, 2002, 80.1: 48-56.
8. Savickas ML. The meaning of work and love: Career issues and interventions. *The Career Development Quarterly*, 1991, 39.4: 315-324.
9. Kuzgun Y. Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş. *Nobel Yayın Dağıtım*, 2009.

10. Dinç E. Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu-Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (16) 2008 / 2: 90-106.
11. William MT. Research methods: The concise knowledge base. *Atomic Dog Publishing*, 2005.
12. Özdamar K. Tıp Biyoloji Eczacılık Ve Diş Hekimliği Öğrencileri İçin SPSS İle Biyoistatistik. *Kaan Kitabevi* 2001; 129-60.
13. Özdamar K. Paket Programlar ile İstatistiksel veri Analizi. Bölüm 19. Güvenilirlik ve Soru Analizi. *Kaan Kitabevi* 2002; 661-76.
14. Özdamar K. Paket Programlar ile İstatistiksel veri Analizi. Bölüm 9 Faktör Analizi *Kaan Kitabevi* 2004; 235-76.
15. Kuzgun Y. Meslek danışmanlığı. *Ankara: Nobel Yayıncılık*, 2000.
16. Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* Bahar 2009, 7(2), 393-423.
17. Akıntuğ Y, Birol C. Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Ve Karar Verme Stratejilerine Yönelik Karşılaştırmalı Analiz. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2011, 41. 01-12.
18. Kuzgun Y. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (9. Baskı). *Ankara: Nobel Yayıncılık*, 2008.
19. Yeşilyaprak B. Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (Gelişimsel Yaklaşım) (Gözden geçirilmiş 12. b.). *Ankara: Nobel Yayıncılık*, 2005.
20. Kepçeoğlu M. Psikolojik Danışma ve Rehberlik. *İstanbul: Alkam Yayınevi*, 1999.

